

Schoolbinding (fase 0)

Situering

Schoolbinding heeft een positieve impact op het welbevinden, de motivatie, de prestaties en het gedrag van leerlingen.

Afwezigheden/spijbelen zijn een **indicator** voor **schoolonthechting**. Hoe meer binding met de school, hoe kleiner de kans op spijbelen en op normoverschrijdend gedrag en hoe groter de kans dat (sanctionerende) interventies impact hebben.

Verbinding staat centraal!

ABC-schoolklimaat

Autonomie, verbondenheid en competentie van leerlingen ondersteunen, bevordert het mentaal welbevinden en de intrinsieke motivatie van leerlingen

Onder schoolbinding vallen onderstaande kenmerken:

- Een **autoritatief schoolklimaat** waarbij responsiviteit (begrip tonen, ondersteunen) en verbondenheid (warmte, vertrouwen en veiligheid) centraal staan, maar tegelijk ook duidelijke grenzen, structuur, voorspelbaarheid en (voldoende hoge) verwachtingen (binnen de zone van naaste ontwikkeling) gesteld worden. Specifiek rond schoolweigering ook voldoende aandacht hebben voor de ontreddering en het lijden van de schoolweigeraar en het gezin waarbij vooral sprake is van volharding i.p.v. verharding. Luisteren met een open houding een positieve intentie, is nodig om signalen van jongeren op te vangen en de situatie te begrijpen.
- Een **veilig schoolklimaat** waarbij ingezet wordt op de relatie leerling – schoolactoren (bv. leerlingenbegeleiding, leerkrachten, ...) en waarbij bereidheid is om te reageren op de individuele noden van leerlingen. Het inzetten op de relatie leerling – leerkrachten kan door te zorgen voor voorspelbaarheid, veiligheid (emotionele steun) en positieve relatie in de lessen. Daarnaast is het aanbieden van activiteiten die inzetten op de relatie leerling – leerling ook noodzakelijk en dit met speciale aandacht voor leerlingen met ASS (autivriendelijke activiteiten).
- **Leerlingenparticipatie**: de mogelijkheid van leerlingen om zichzelf te kunnen zijn, inspraak te hebben en hun gevoelens te uiten (waardoor ze zich gehoord voelen), verhoogt hun gevoel van autonomie.
- **Ouderbetrokkenheid**: het is belangrijk om in te zetten op communicatie met ouders.

Inspirerende praktijken

Warm onthaal

- Leerlingen aanspreken bij het binnenkomen van de school met een 'goedemorgen' en vaste ankerpunten op de speelplaats voorzien (bv. leerlingenbegeleiding, zoco/LK) die informeel contact kan leggen met de leerlingen.
- Na periode van langdurige afwezigheid reminder naar de leerkrachten sturen om de leerling warm te onthalen.
- Bij nieuwe leerlingen (zij-instromers):
 - De leerling begeleiden naar de klas en even blijven bij zitten (achteraan) om de overgang naar de klas te monitoren.
 - Introductie van de leerlingen aan de klas (kan ook na langdurige afwezigheid): bv. leerlingenbegeleider bevraagt op voorhand of de leerling zichzelf wil voorstellen aan de klas of de leerlingenbegeleider dit doet.
 - Buddy aanstellen in de klas die de nieuwe leerling mee op sleeptouw neemt, de weg wijst op school, ...
 - De leerling regelmatig eens aanspreken of berichtje via Teams/Smartschool om te polsen naar het welbevinden van de leerling.
- Meters/peters voor eerste jaars, buddysystemen tussen leerlingen onderling
- Werken met mentoren/leercoaches
- Leerlingenraad i.k.v. leerlingenparticipatie
- Een ideeënbus installeren in de klas/op school waar leerlingen ideeën rond activiteiten of andere schoolzaken die hen aanbelangen, kunnen achterlaten.
- De dag starten met een praatronde (basisonderwijs) of een overleguurtje met titularis (secundair onderwijs)
- Het opstellen van de leefregels met de klasgroep samen bij het begin van het schooljaar.
- Leerlingencontact / groeigesprekken tussen leerling en leerkracht (bv. klastitularis)

Herstelgericht werken

- Proactieve cirkels in de klas. Klasgesprekken waarbij leerlingen leren luisteren naar elkaar met positief taalgebruik, inzetten op herstelgericht handelen (overleg bij conflicten) en geweldloze communicatie (discussiëren/conflicten bespreken zonder te kwetsen) toepassen.
- Herstelgericht omgaan met conflicten / verbindend gezag / geweldloze communicatie
- Sancties worden bij voorkeur niet door leerlingenbegeleiding gegeven om vertrouwensband te bewaken.
- Organiseren van activiteiten: (sport)activiteiten tijdens pauzemomenten, acties voor goede doelen, dikke truiendag, schoolfeest, infoavonden rond bepaalde thema's voor ouders, ...

Ouderbetrokkenheid

- Zorgen voor een kennismakingsmoment voor de eerste schooldag van de start in het secundair onderwijs (= een kwetsbare periode voor veel jongeren)
 - Inzetten op een laagdrempelig contact tussen ouders enerzijds en het secretariaat, de directie en de leerkrachten anderzijds. Is het voor ouders duidelijk met wie, wanneer en waar ze in contact kunnen treden? Via welke (informele) kanalen kunnen leerlingen en ouders hun bezorgdheden en moeilijkheden delen? Hoe wordt hier gevolg aan gegeven en hoe wordt er teruggekoppeld?
 - Aandacht hebben voor het feit dat alle ouders kunnen inloggen op Smartschool, Schoolware, ...
 - Ouders betrekken via ouderraad, oudercomité, oudercontacten...

Rol CLB

Schoolondersteunend

- Stilstaan met scholen rond hoe ze inzetten op een verbindend schoolklimaat – zie reflectievragen in de tool 'Angst voor de schoolpoort' - Hogent (p. 7 – 11)
- Stilstaan bij het inschrijvingsbeleid van de school – zie reflectievragen in 'Afwezig op school – fase 0: Brede Basiszorg' – STS West-Vlaanderen
- Stilstaan bij het onthaalbeleid van de school voor nieuwe leerlingen/voor 1e jaars: buddysysteem, goed uitgewerkt meter/petersysteem, rol klastitularis, ...

Mogelijke vragen

- Via welke (informele) kanalen informeert de school de leerlingen en hun ouders?
- Via welke (informele) kanalen kunnen leerlingen hun bezorgdheden of ideeën delen? Hoe wordt hier gevolg aan gegeven en hoe wordt er teruggekoppeld?
- Worden leerlingen en/of ouders geconsulteerd over schoolzaken die hen ook aanbelangen, zoals het schoolbeleid of schoolgerelateerde activiteiten of schooluitstappen? Is er eventueel ook (evenveel) inspraakrecht voor leerlingen en/of ouders?
- Worden leerlingen en/of ouders soms betrokken om schoolzaken die hen ook aanbelangen te realiseren?
- Is er op school een leerlingenraad en/of ouderraad/oudercomité? Nemen zij initiatieven die door de school ondersteund worden?
- Laten leraren leerlingen soms meebeslissen over wanneer ze een toets willen afleggen, op welke manier ze leerstof zien, welke klasactiviteiten georganiseerd worden,...?
- Is het voor leerlingen/ouders duidelijk bij wie of waar ze terecht kunnen met vragen en bezorgdheden? Hoe laagdrempelig is dit?
- ...

SCHOLIEREN KJEPPEL

- In de eerste graad aanbod rond sociale vaardigheden, sociale cohesie en maatschappelijke thema's voorzien.
- Duidelijk anti-pestbeleid, uitgewerkt met de leerlingen.
- Min. één schooluitstap of teambuildingsdag/sportdag per jaar organiseren, volledig gefocust op groepsbinding, samenwerken en plezier maken.

Achtergrondinformatie

Websites

Op de website www.sfeeropschool.be vind je ideeën om te werken aan de sfeer die zowel door leerkrachten als leerlingen aangepakt kan worden.

Op de website van de Vlaamse Scholierenkoepel vind je inspiratie over de aanpak van een [leerlingenraad](#).

www.onderwijsvlaanderen.be/nl/verbindend-schoolklimaat

Een verzameling van methodieken en modellen die passen binnen een visie op herstelgericht werken vind je op www.sorrybox.be

[Edubox:Mentaal welbevinden: Goed in je vel, rust in je hoofd](#)

Tips rond [communicatie met leerling en ouders](#)

www.nagvopschool.be

www.warmescholen.net

[interview Peter Adriaenssens, over zijn nieuw boek, De Afspraak 7 okt 2025](#)

Boekentips

- Maarten Vansteenkiste en Bart Soenens (profs); Het ABC van de motivatie in het onderwijs;
- Haim Omar; Nieuwe autoriteit, verbindend gezag voor het onderwijs;
- Peter Adriaenssens, De flexgeneratie, hoe een puberbrein functioneert in deze onzekere tijd;

Artikels

[Warme scholen als antwoord op de zorgcrisis](#)

[Het abc van motivatie in onderwijs](#)

[Begin de lesdag met een proactieve cirkel –
Klasse](#)